

REDACTOR

Z. ALEXANDRU RUSU

DACTIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BLAJ—JUDETUL ALBA DE JOSANUSCRISELE NU SE
== INAPOIAZĂ. ==

Unitatea

Foaie bisericească-politică. — Apare în fiecare Sâmbătă.

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 120 Lei

Pe 6 luni . . . 60 Lei

Pe 3 luni . . . 30 Lei

Numărul 2-50 Lei

—
Pentru inserate se plătește 4 lei de șir garmond
La publicările ulterioare se socotește taxa jumătate

Reforma învățământului.

— Pe marginea unui articol autorizat —

de IACOB POPA

canonic și inspector școlastic arhidiecezan.

I

Este mai pe sus de orice îndoială, că opera de consolidare și unificare a României trezite trebuie să aibă la bază o legiferare unitară și temeinică pe toate terenele. O legiferare, care să se facă prin conlucrarea tuturor autorităților noastre publice, care să țină seamă de indigențele tuturor provinciilor, utilizând toate elementele folositoare din legile existente până aci.

Ar fi fost aceasta o operă de armonizare și apropiere a provinciilor, cari compun patria noastră mărită și cari în mod fatal sunt împănate de concepții felurite. Și ne gândim că progrese viitoare am fi putut realiza în cei cincisprezece ani dela unire, dacă am fi urmat drumul acesta!

Dar am pierdut timpul acesta prețios, sându-l să treacă înfiorător de steril și bun Domnul, dacă vom mai putea repara această întârziere.

Opera de legiferare a acestui period de timp s'a plămădit între cele mai sălbătice partide politice. Nu numai că ea nu s'a înfăptuit în colaborarea tuturor, dar este fătul singurelor partide politice, produs cu excluderea și chiar cu bruscarea altor partide.

E foarte explicabil deci, că pe urma roșiei partidelor la putere, partidul ajuns la armă să nu respecte legile adversarilor săi politici, încercând să-și impună concepțiile sale prin noua legiferare în aceeași materie.

Așa am ajuns în România întregită la sistemul nenorocit, de a nu mai avea nici un șezământ cu tradiții, cu continuitate, cu stabilitate și ca o urmare dezastruoasă a acestui fapt, începe să se instăpânească tot mai mult lipsa de respect pentru lege. Suntem o grădiniță, ai cărei grădinari se schimbă foarte des, și fiecare plantează alți pomi în locul celor lăsați dela stăpânul de mai înainte, o grădiniță, în care fructe niciodată nu vei culege.

Nota aceasta caracterizează și reforma învățământului, reforma poate cea mai importantă pentru consolidarea și unificarea țării noastre. Prezentarea ei înaintea corpurilor legislative a fost anunțată chiar pentru sesiunea aceasta, îndată după vacanța Crăciunului. Se poate deci presupune, că e terminată până în zilele mai mici amănunte. Și cu toate acestea, nimeni, s'ar putea zice, în afară de ministerul instrucțiunii publice și, poate, de organele lui externe, nu cunoaște cuprinsul acestei atât de însemnate reforme. Lucrată cu excluderea totală a publicității, ea este opera unui singur partid politic, pregătită cu nesocotirea tuturor celorlalte partide și a numeroșilor bărbați de școală, cari se interesează de ea și cari

neapărat ar fi putut contribui ceva cu luminile lor la desăvârșirea ei.

Dar ceea ce este mai ciudat în legătură cu aceasta reformă, e faptul, că ea a început să fie pusă în aplicare cu ani înainte de ce ar fi fost măcar terminată. Și aceasta, evident, prin o serie nesfârșită de abuzuri și călcări de lege, cari au avut darul să nemulțamească pe toată lumea și din cari învățământul însuși a suferit foarte mult pe urma desorientării haotice, în care plutesc azi toți cari se ocupă de chestii școlare.

Ce-i drept, organele subalterne, în dispozițiile cu cari se sileau să anticipe executarea acestei reforme, se provocau la „legile și regulamentele în vigoare“, pe cari însă totdeauna uitau să le numească, iar de altă parte executarea aceasta avea în vedere o singură latură a reformei, aceea a statificării școlilor confesionale.

Fără nici un motiv acceptabil și mai ales fără nici o bază legală, statificarea școlilor confesionale a fost urmărită, mai cu seamă din partea actualului guvern, cu atâta tenacitate, încât oricine putea să-și dea cât mai deplin seama, că statificarea aceasta va forma un punct cardinal al noii reforme.

Orice îndoială în această privință o risipește acum articolul „Statificarea învățământului confesional“, publicat în numărul de pe Ianuarie al „Revistei generale a învățământului“ de d. Gh. Popa Lisseanu, cunoscut și recunoscut ca cel mai mare statificator în ministerul instrucțiunii publice. Reforma învățământului prevede deci statificarea școlilor confesionale, un punct care ne interesează în chip deosebit. Să urmărim deci firul argumentării acestui articol autorizat, pentru a vedea cum se susține acest punct al reformei școlare.

„Școala, spune d. Popa Lisseanu, are de scop în ultima analiză, să încadreze voința individuală în voința socială (Gustav Wyneken). Profesorul deci trebuie să tinză la încadrarea voinței elevului în voința generală a societății și deci a statului, în mijlocul căruia are să trăiască. Indrumarea voinței sociale cade exclusiv în sarcina statului și prin urmare statul trebuie să ia în mână direcțiunea învățământului...“

„Libertatea de conștiință, pe care constituția o garantează în mod absolut nu este tot una cu libertatea învățământului, cum vor confesiunile să o identifice. Biserica vrea să aibă și conducerea învățământului...“

„Într'un stat național, cum este al nostru, în care însă alături de masa cea mare a națiunii trăiesc și minorități străine de altă limbă și confesiune, învățământul, mai mult decât ori unde, trebuie să fie un învățământ de stat, căci numai statul poate să coordoneze interesele naționalităților și ale confesiunilor, stabilind solidaritatea socială și procurând confesiunilor toleranța religioasă...“

„Învățământul confesional are în vedere pregătirea sufletească și îndrumarea spre idealul

religios, pe când învățământul de stat tinde la pregătirea tineretului pentru nevoile reale ale vieții de toate zilele. Chiar știința... în învățământul confesional este lăsată pe planul al doilea...“

„Centrul de gravitate politic al confesiunilor este, de cele mai multe ori, în afară de fruntăriile țării... Numai arareori interesele urmărite de preot vor fi identice cu interesele urmărite de stat“. Pentru a nu fi silit să subvenționeze școlile confesionale ale minorităților (în sensul tratatului dela Trianon), încă guvernul Averescu a refuzat și subvenționarea școlilor confesionale românești. Atunci a urmat, la cerere proprie, statificarea pe loc a învățătorilor confesionali români. Dealtcum, „nicăiri în tratatele de pace nu se vorbește de învățământul confesional. El se preocupă numai de învățământul minorităților, nu și de cel confesional“.

Nimeni nu tăgăduiește serviciile mari, ce le-au adus neamului nostru școlile confesionale române din Ardeal, în special liceele confesionale din Blaj și Brașov, dar tocmai aceste servicii ne obligă să le desființăm acum pentru că „școalele noastre confesionale, în afară de instrucțiunea care o dădeau tinerilor, le inculcau în suflet idei și tendințe protivnice statului în care ele funcționau.“ —

Cam aceasta este argumentația dlui Popa Lisseanu, pe care, foarte probabil, vom afla-o la timpul său și în expunerea de motive a proiectului de lege. Am reprodus-o cât se poate mai fidel, pentru că oricine să se poată convinge, cât este de șubredă.

Toată argumentația d-lui Popa Lisseanu se întemeiază pe idei preconceptuate și cu totul greșite cu privire la organizarea și modul de funcționare al școlilor confesionale și ne dovedește o totală necunoaștere, ori, în cel mai bun caz, o ignorare a rolului și importanței acestor școli — după cum vom arăta cu deamănuntul într'un viitor articol.

Preoții noștri au primit de nou „Telegraful“ Sibiului. Din subvențiile acordate de stat pentru organele oficiale ale eparhiilor ortodoxe se ajunge, se vede, ca la zile mari aceste organe să se trimită, în scop de propaganda ortodoxă, și preoților bisericii noastre. Așa s'a făcut bunăoară și cu numărul, în care „Telegraful Român“ s'a ocupat de apostazia dlui Pașca, făcând și un ridicol apel la episcopii noștri dela Gherla și Lugoj pentru a se pune ei, generalii, în fruntea acțiunii și să nu lase „gloria“ acestor apostozii simplilor gregari, ori oșterimei de rând.

Cea mai mare parte a preoției noastre a aruncat gazeta provocatoare acolo unde-i e locul, alții au recurat-o arătându-și indignarea, în câteva cuvinte scrise pe fașe, iar unii au trimis mitropolitului dela Sibiu chiar câte o scrisoare de — mulțumită.

Una din ele ni-s'a trimis și nouă și credem că nu strică să o dăm aici în întregime:

Inalt Preasfințite Părinte,

Cu surpriză am primit anul trecut, de sărbătorile Crăciunului, »Telegraful Român, dar am crezut că va fi fost o greșală. La Crăciunul acestui an primindu-l din nou, am văzut că am de a face cu un sistem.

Inalt Preasfințite Părinte! Nu socotiți, că e pagubă de hârtia și tiparul destinat pentru preoții uniți? Biserica »dominantă«, pe care o conduceți are atâta lipsă de mijloace materiale, — încât e pagubă de risipă făcută pentru noi!

Ori credeți Prea Inalte, să mai pescuiți un »Izvinși o »Gherlă«? Imi iau voie să Vă avertizez, că astfel de inimi doritoare de ortodoxie Veți mai pescui, poate, între frații ce vor veni în conflict cu disciplina, moravurile, și mai ales cu sf. canoane; fără a-i converti însă cu numerii de sărbători ai »Telegrafului Român«.

Subsemnatul am convingerea, că acțiunea prinderii cu lațul a sufletelor deroagă prea mult bisericii »dominante«. Logic ar fi, ca acea Biserică să-și mărească numărul credincioșilor prin intențitatea vieții spirituale, purtarea blândă și cucernică a Păstorilor și clerului, ... ca din »roadele« pomului să Vă cunoaștem, și să ne atragă pietatea, cucernicia, virtutea, răbdarea, »neagresiunea« spiritului lui Hristos, ce trebuie să străbată viața unei biserici... Atunci Inalt Preasfințite! Vă vom cânta fără a trebui să ne pescuiți prin »Telegraful«. ... Noi încă ne avem convingerile noastre! Vă rog mult respectați-Le! Mai ales, că acelea — bineștiți — sunt învățătura întreagă a marelui Păstor Hristos!

Nu-mi vine a crede, că inima DVoastră largă de mare preot nu sângerează văzând atâtea secte, lățindu-se printre fii sufletesti; nu presupun, că nu ați observa viața puțin credincioasă a intelectualilor bisericii ortodoxe; nu mă indoiesc, că Vă dați seama de lipsa de zel și de viața duhovnicească a clerului, a cărui cap sunteți: atâtea răni, atâta lipsă de efort, atâta teren chiros de cultivat! De ce nu V'ați ocupa de acestea cât se poate de intensiv — și să ne lăsați pe noi în bună pace!!

Păstorul bun, aleargă după oaia rătăcită... — O! Inalt Preasfințite, preoții uniți nu sunt oi rătăcite, ei cunosc și ascultă glasul Păstorului lor...

Scuzați-mă Preasfințite Părinte, de aceste șire, pe cari conștiința mi-le dictează a Vi-le trimite, și plin de respect Vă rog, îndrumați pe conducătorii »Telegrafului« să nu ne molesteze pe viitor cu numerii de »onoare« — căci suntem noi îndejuns molestați de cei ce »nu-și pot odihni oasele« pentru »rătăcirea« noastră!

Preot IOAN BELU.

Citiți și răspândiți:

□ "UNIREA!" □

Alte pilde frumoase.

— Noui contribuiri pentru școlile Blajului. —

Acțiunea atât de măreață, pornită pentru largirea școlilor noastre din Blaj, continuă cu însuflețirea dela început, care a știut să verse și până acum pe altarul acestor școli zeci și sute de mii în numele unui ideal sfânt, care nu poate să nu încălzească sufletul întregului neam românesc.

Săptămână de săptămână se pot încreșta donațiuni foarte însemnate, de pe urma cărora numele celor ce le fac se vor însemna cu litere de aur în analele Blajului, — și aproape nu este si, în care să nu putem citi, cu multă mângâiere, cum organele de publicitate din Ardeal și chiar din vechiul regat îndeamnă la contribuire întreagă obștea română.

Putem deci privi cu cele mai bune nădejdi la rezultatele acestei acțiuni, care va fi pentru Blaj un nou titlu de mândrie, iar biserica noastră o nouă dovadă a puterii sale de viață.

Din rezultatele mai nouă însemnate de astădată următoarele:

I

Meseriașul Emil Oltean din Blaj semnează 30,000 Lei.

Deși ortodox, d. Oltean a ținut să răspundă chemării p. mitropolit Vasile, scriindu-i între altele următoarele:

Ca răspuns la apelul Escelenției Voastre, vin și eu cu familia și tovarășul meu de muncă Andrei Fărcaș și ofer suma de **Lei 30,000** pentru zidirea așezămintelor nouă școlare...

Escelența Voastră, subsemnatul nu am învățat decât abia 2 clase (I—II) liceale; nu am primit dela nimenea nici un ajutor, ci ca simplu meseriaș, câștigându-mi însumi pâinea, am cucerit străinătatea, ca să mă perfecționez în industria mea. Încât îmi privește religioasă, mă țin de Biserica soră, fiind ortodox, cu toate acestea dau suma de mai sus cu toată dragostea sufletului meu pentru că cultura este un bun comun, iar ajutorarea culturii, în special a culturii românești, este o datorință comună, o datorință românească.

Încât privește școlile Blajului știu din experiența mea și a altora, că în privința educației s'au ridicat totdeauna peste diferențele de proveniență socială și confesională, încât la fel: îngrijit de educația unui băiat de țaran, de un seriaz, de intelectual sau de boier, de confesiune ortodoxă sau unită.

Sunt convins, că astăzi mai mult ca altădată se cere, ca tinăra generație să fie crescută în spirit cu adevărat creștinesc, românesc și democratic, ca astfel să se primenească, să se regenereze moravurile scumpei noastre României, atât schimbată pe urma războiului...

II

Scrisoarea dlui Ioan F. Negruțiu, inginer în Cluj.

La apelul Escelenției Voastre din 22 octombrie 1923, subscrișii inginer Ioan F. Negruțiu și soția Paraschiva născ. Vintilă, ca foști elevi a școlilor din Blaj oferim, în semn de recunoștință către aceste școli, suma de **Lei 20,000** din care am vărsat chiar azi la banca »Albi« sucursala Cluj suma de lei 5000, iar restul îl vom vărsa în trei rate egale de câte lei 5000, la 1 Aprilie, 1 Iulie și 1 Octombrie a. c.

În firma convingere, că daniile de recunoștință a foștilor elevi către școlile din Blaj, și la înălțimea spiritului românesc și creștin a acestor școli Vă urăm, Escelența, sănătate pentru a duce la bun sfârșit opera atât de necesară din considerațiuni pur cultural-naționale.

III.

Dr. Dr. Ioan Sârbu, prim medicul județului Odorheiu, ofere 16,600 Lei.

Din frumoasa lui scrisoare reținem următoarele:

Ca elev în Blaj am citit într-o cărtică a bibliotecii liceului o povestire foarte instructivă care mi-a rămas adânc săpată în memorie: Zăcând bunul Dumnezeu a invitat odată toate virtuțile de pe pământ la o cină comună în casa Domnului, din fruntea mesei, le privea cu îndelungă vreme cum vorbeau, una cu alta. Numai două și-au vorbit tot timpul. Apropiindu-se Domnul și întrebându-le de ce nu vorbesc, ori pe cine nu se cunosc, răspunse una din ele — Noi ne cunoaștem Doamne, pentru că pe pământ născându-ne-am întâlnit. — Cele două virtuți erau Binefacerea și Recunoștința.

□ Foiața „Unirii“. □

Cuvântul unui ortodox.

— Pentru acțiunea pornită de I. Presfințitul mitropolit Vasile al Blajului. —

Ziarul »România« din București, organul principal al partidului național, are în numărul său din 25 Ianuarie sub titlul »Școlile din Blaj« un prim articol datorit dlui Vasile STOICA, pe care deasemenea înțelegem să-l punem în serviciul mișcării atât de frumoase inițiate de I. Presfințitul nostru mitropolit pentru sufletul Blajului, care sunt școlile sale. Cu excepția câtorva expresiuni cari puteau să rămână, iscălim și noi cele scrise de d. Stoica și de aceea le dăm aici în întregime.

Nu este suflet românesc în această țară care să nu simtă o profundă amărăciune și o usturătoare rușine *) la cetirea durerosului apel făcut la Crăciun de către I. P. S. S. Mitropolitul Vasile Suciu din Blaj. În cuvinte duioase, în cari tremură un devotament superior, capul Bisericii române unite zugrăvește situația disperată a instituțiilor de educație din Blaj și cere sprijinul obștei românești și înainte de toate al credincioșilor bisericii sale pentru mântuirea lor.

Stăm uimiți în fața acestui apel și dacă tristețile cuvinte n'ar veni din partea unui respectat prelat al bisericii, cu greu am putea crede adevărul ce-l destăinuesc. Se poate oare ca înaltele școli, din cari a pornit fanatică văpaia naționalismului nostru să stea astăzi, după biruință, pe marginea prăpastiei? E ad-

*) Sublinierile sunt ale noastre.

misibil oare ca instituțiile cele mai vechi de educație românească, în România reintegrată, cu 17 milioane de locuitori, cu bogății, cu prosperitate, să fie lăsate în mizerie și dărăpănarea aceasta disperată? Care este respectul conducătorilor, care este recunoștința poporului acestei țări față de școlile, în cari mai mult decât ori unde s'a dezvoltat și s'a oțelit și din care a plecat în apostolatul său îndelungat duhul mândriei de rasă, al unității și al libertății românești?

Cunosc prea bine zizaniile religioase pe cari anumite suflete inconștiente, zgândărind o pravoslavie oarbă sau un catolicism nesocotit, încep să le stârniască între cele două biserici românești. Știu că nu odată oameni politici, cari n'au nici un fel de convingere religioasă, precum n'au nici un fel de cunoștință despre tradiția vieții noastre culturale, s'au lăsat răpiți pe povârnișuri greșite și au văzut în instituțiile Bisericii române unite o primejdie a Bisericii ortodoxe și chiar o primejdie a închiegării naționale. Politicianismul strămt ajutat de ignoranță și de superficialitate, a început să atingă cu mâna lui vinovată și să pogoare în vraja lui insolentă până și așezămintele venerabile cari au dat acestui neam energia și temelie sa etică.

Sunt însă instituții, sunt organizații, a căror importanță în viața națională este mai presus de orice controverse religioase sau politice.

Vreme de 170 de ani școlile din Blaj au fost izvorul cel mai curat de sentimente românești, de propovăduire a unității

noastre și de încredere în lupta și în

ruința noastră. În întâia sută de ani existenței lor au fost cel mai puternic și cel mai activ centru de cultură românească față pământului. Contrar intențiilor celor cari au admis deschiderea lor, nu un duh sectarism religios a stăpânit între zidurile severe, ci dorul fanatic de a crea o cultură o conștiință națională, instinctul viguros românesc, care a înțeles ce zadarnice și ce inutile sunt pentru progresul acestui neam discuții unor teorii nedeslegate încă nici în ceruri. Poarta cea mai larg deschisă, prin care a doua jumătate a secolului XVIII și în întâia jumătate a secolului XIX, cultura occidentală pătrundea în ogoarele setoase ale pământului românesc, a fost Blajul. Cuvibul cel mai înflăcărat de unde conștiința românească disciplinată prin această cultură, se revărsa fecunda și înfloritoare nu numai asupra Transilvaniei, ci și asupra Moldovei și Munteniei, a fost de asemenea Blajul. Acesta au muncit Samuil Micu, Gheorghe Șincai, Simion Bărnuțiu, Aron Păunul, Timoteiu Popariu. De acolo a pornit marea majoritate a conducătorilor revoluției noastre transilvane din 1848. Și de acolo au trecut în Moldova și Muntenia acei profesori, intelectuali fanatici cari au organizat întinsele începuturi ale învățământului în aceste două principate și al cărui suflet, sădit în generațiile ce au urmat, palpă încă în piepturile noastre. Bărbați de seamă

Această alegorie mi-a venit adeseori în minte de opt ani de când am terminat universitatea mă preocupă mereu gândul cum ași putea restitui — după ce tot ce am datorez școlilor din Blaj — cel puțin bursele primite dela aceste școli... în suma totală de 3580 coroane...

Pentru suma aceasta ofer 3600 Lei + 10,000 Lei... iar pentru odihna sufletului bunei mele neveste răposate și a sufletelor scumpilor mei părinți asemenea morți ofer încă 3000 Lei...

IV.

Din scrisoarea dlui Sever Pop, directorul soc. „Albina“ — Intrepozite, Cluj.

Mă consider și eu ca elev al Blajului, prin faptul, că am avut fericirea de a petrece zece ani în mijlocul oamenilor de caracter ai Blajului, și mă inspira pentru tot ce este bun și pentru convingerea nestrămutată în rezultatul muncii cinstitute...

Ofer și eu, pentru înaltul scop, drept recunoștință, suma de 10,000 Lei, care o voi achiziționa în rate lunare de câte una mie lei.

Bunul Dumnezeu Vă ajute. Escolență, să puteți conduce încă mulți ani biserica Blajului, această comoară neperitoare a scumpei noastre țări întregite.

V.

Banul văduvei.

Așa trebuie să numim suma de 5000 Lei, pe care a oferit-o d. Augustin Stupariu, fost comerciant în Blaj, care desi nu mai poate să-și vină prăvălia în urma împrejurărilor grele a găsit puțința să ofere o sumă atât de frumoasă.

Iată și scrisoarea pe care a trimis-o directorului liceului nostru:

Domnule director,

Cu drag și recunoștință aducându-mi aminte, că răposatul meu și a soției mele, apoi împrejurarea plăcută că atât subsemnatul, cât și copiii mei și în general familia mea, originară din Pánade, și-au făcut studiile la vestitele școli din Blaj, dăruim pentru noul liceu suma de Lei 5000, dorind ca să contribuim și noi cu cât ne ajută puterile, spre mărirea neamului și a bisericii noastre.

VI.

Alte contribuiri.

Păr. Aurel C. Domșa, prot. și soția Blaj 10,000
Victor Blășianu, inginer, Timișoara . 10,000

Dr. Ioan Bălan, canonic, Blaj . . . 10,000
Păr. Ioan Boteiu, Sf. Gheorghe . . . 10,000
Dr. Aurel Boteiu, med. loc. colonel, A-Iulia 5000
Dr. Romul Bobo, medic, Orăștie . . . 5000
Ioan Vicu, inginer Aiud . . . 5000
Dr. Octavian Rusu, avocat, Cluj . . . 5000
Păr. Dionisiu Aron, Gurariului . . . 5000
Beniamin Rusu, profesor Cluj . . . 4000
Păr. Teofil Crișan, vicar Hațeg . . . 3000
Ilariu Banciu, șef. de serv. R. M. S. . . 3000
Dr. Aug. Bardoși, adv. Timișoara (I. oferta) 2000
Păr. Ioan Crișan, notar cons. Blaj . . . 2000
Dionisiu Danca, și soția Gurariului . . 1500
Septimiu Smigelschi, inginer, Timișoara . 1000
Dr. Alexandru Ceușian, cand. adv. Reghin 1000
Ioan Șerban, fost prefect, Năsăud . . . 1000

Revistă bisericească.

Pe zilele de 29—31 Iulie ale acestui an se plănuiește un nou congres unionistic la Velehrad (Cehoslovacia), la care este invitată și biserica noastră. Programul nu este încă definitiv fixat, dar și din câte se cunosc până acum, se poate spune, că noul congres dela Velehrad nu va rămânea cu nimic înapoia celor de până acum.

Inregistrând acțiunea noastră pentru școlile Blajului, „Cultura Poporului“ din Cluj are la adresa lor următoarele cuvinte, cari e bine să fie reținute: „Școalele din Blaj sunt cele mai vechi școale românești din cuprinsul țării. Dascălii acestor școale și oamenii învățați ieșiți din ele au fost cei dintâi, cari au desvilit trecutul neamului românesc și au propovădit unitatea națională a tuturor Românilor. Intre zidurile școalelor din Blaj s'a pregătit marea adunare dela 15 Maiu 1848 și aproape toate mișcările naționale românești. Marele învățat român din București, Ioan Eliade Rădulescu, trecând odată prin Blaj și-a descoperit capul în fața lor și a strigat: De aici a răsărit soarele Românilor! — Neamul românesc de pretutindeni datorește școlilor din Blaj veșnică recunoștință... A ajuta școalele din Blaj înseamnă a-și plăti o datorie față de neamul românesc. Acela

Cum s'au realizat aceste speranțe, o vedem acum, sub fericita ocărnuire a partidului liberal. Școlile din Blaj sunt amenințate cu totala lor prăbușire. Zidurile se dărâmă, profesorii sunt neplătiți de luni de zile, internatele nu mai au cu ce sustine pe harnicii lor bursieri, copiii de țărani. Venitele au dispărut în urma expropriării și nimeni n'a căutat o modalitate de a le înlocui din altă parte. În fața acestei situații, I. P. S. S. Mitropolitul Vasile Suci, a cărui biserică a susținut și condus aceste școli dela întemeierea lor până astăzi în acelaș spirit de devotament și patriotism îndărătnic românesc, a făcut apel în repetite rânduri către guvern. Toate încercările au fost zadarnice. Acum I. P. S. Sa apelează către obștea românească și către credincioșii săi. Sub ocărnuirea partidului liberal al d-lui Brătianu cea mai veche școală superioară românească e împinsă la umilința de a face acelaș apel pe care îl făcea în 1910 sub stăpânirea ungurească a contelui Tisza.

Domnule ministru Anghelescu! Școlile din Blaj au o tradiție de disciplină occidentală, de cultură românească și de naționalism fanatic. Tradițiile sunt rădăcinile viguroase, prin cari cultura noastră de astăzi își soarbe din trecut sufletul și puterea morală și cari îi asigură tăria și statornicia. Nu lăsați, ca tradiția de două ori seculară a școlilor din Blaj să fie distrusă de politicianismul meschin al frământărilor noastre trecătoare.

Vasile Stoica.

care om cu avere fiind, nu înțelege să-și implinească această datorie, noi credem că săvârșește un păcat național“.

Dupăcum aflăm din „Vestul României“ dela Oradea-mare, Preasfințitul Valeriu de acolo o săvârșit în 16 Ianuarie, cu mare solemnitate, sfințirea clopotelor din Supurul de jos, unde de 78 ani n'a mai umblat arhieru român.

Dupăcum anunță gazetele ministerul cultelor s'a reorganizat, în legătură cu noul buget, în două mari direcțiuni, una a cultelor naționale și alta a cultelor minoritare. De prima țin cultul ortodox și al nostru, iar de a doua toate celelalte culte ale țării. Noul aranjament este o urmare firească a formulei referitoare la culte din noua Constituție. Greșala inițială de acolo, care după părerea noastră s'a admis cu o ușurință condamabilă, se strecoară, iată, și în legiuiri particulare, pentruca să ne pomenim ca mâine și — mai știi? — poate chiar prin vre-o lege, cu ruperea definitivă a cultului nostru român unit de acela al catolicismului apusan. Tendința există și în favorul ei se lucrează, cu arme cari scapă, se vede, conducerii noastre bisericești. De aceea credem că e bine să fi amintim adevărul cuprins în cuvintele: „Principiis obsta, sero medicina paratur“.

Cunoscutul mecenat al bibliotecii universității clujene, d. G. Sion a făcut de curând un frumos cadou bisericii noastre din Cluj, o lampă copie din biserica sf. Marcu din Veneția, unica biserică apusană în stil bizantin. Din prilejul acesta, d. Sion care deși greco-oriental a ținut să cinstească biserica noastră, a făcut următorul elogiu bisericii române unite: „Oare o parte mare de luceferi cari au luminat calea românismului n'au fost uniți? Cipariu, Barițiu, Bănuțiu, Clain, marele istoric Șincai, Petru Maior și în urmă neuitatul și neînfricatul V. Lucaciu. În amintirea mărețelor umbre, nu refuzați darul meu mic, căci e dat fără prihană și cu inimă curată“.

Gazetele anunță, că pentru alinarea mizeriei germane, sf. Părinte al Romei a trimis de curând Nunțului Pacelli din München o nouă danie de un milion lire, cu menirea de-a fi împărțită între toți cei lipsiți, fără deosebire de confesiune.

Știri mărunte.

Personale. P. V. Ordinariat de Gherla a numit pe păr. Alexandru Achim de paroh și adm. protopopesc al Băseștilor, iar pe păr. Ioan Bărsan de adm. local la Poieni.

Ajutoarele preoților. Un ordin nou al ministerului de culte aduce o schimbare radicală în modalitatea de plată a ajutoarelor pe care preoțimea le primește dela stat. Până acum aceste ajutoare erau ordonanțate prin intermedierea episcopatelor. În înțelesul noii dispoziții din fiecare județ va fi ales un protopop care să efectueze plățile la preoțimea de pe aceluș teritoriu. — Ordinul, care miroasă binișor a statificare și pentru preoți și care s'a luat fără a fi consultat și autoritățile bisericești, se lovește de o serie întregă de dificultăți, așa că nu-i eschis, ca el să fie revocat, menținându-se obiceiul de până acum, care poate fi foarte bine acomodat plății lunare a ajutoarelor preoțești.

O pildă vrednică de urmat. Nu de mult s'a celebrat la Făgăraș căsătoria d-lui Gavrilă Tăutu cu d-șoara Elena G. Pop. Cu acest prilej s'a inițiat o colecție în favorul șco-

dat neamului nostru și Sibiiul, și Brașovul și Aradul. Dar nici una din instituțiile noastre n'a putut da atâția și cu atâta dărnicie ca Blajul modest. Blajul harnic și monastic. Numai prin liceu au trecut între 1754 și 1920 un număr de 40895 de elevi. Dar prin teologie, prin școala normală, prin liceul de fete?

E bine să se știe acest lucru. Și e bine să-l spunem noi, ortodocșii transilvăneni, pe cari credința față de biserica noastră strămoșească nu ne împiedecă să recunoaștem meritele curiașe ce le-au avut în munca de desrobire culturală și națională instituțiile blăjene ale fraților noștri uniți.

Cine ar putea însira suferințele prin care au trecut aceste instituții în lunga lor existență. Stăpânirea austriacă, stăpânirea ungară, militarismul... șovinismul, toate au căutat să le împiedice dela îndeplinirea lor. Baronul Banffy, Coloman Tisza, contele Ștefan Tisza, contele Albert Apponyi le-au ferecat în toate lanțurile. Ele au tăcut, au suferit și au muncit fără șovăire. În sufletul profesorilor, în sufletul elevilor vibra convingera că plinirea vremii se apropie și că mântuirea sosește în curând. Și această convingere le dedea supraumane puteri de rezistență.

Mântuirea a sosit. Și școlile Blajului privind la tradiția lor de 170 de ani săltau de bucurie. În mintea tuturor celor legați sufletește de ele, se ridicau speranțe îndrăznețe: dacă am fost noi în stare ca sub străini să facem ceea ce am făcut, ce mult vom putea crea sub stăpânirea noastră românească, ocrotiți, ajutați?

lilor noastre din Blaj, care a dat un rezultat de 1400 Lei. Este o faptă vrednică de-a fi pusă ca pildă și de aceea lăsam să urmeze aici numele contribuenților. Sunt următorii: Gavrilă Tăutu și soția Elena 250 Lei, Octavian Pop prof. de religione 250 Lei, văd. Rozalia G. Pop 200 Lei, G. Cozma Inv. (Vad), Gh. Ghimbășan, Oct. Pop director (Vad), Dr. Ioan G. Pop ing. Gheorghe G. Pop, Nic. Ludu și Dr. I. Bârsan câte 100 Lei.

Locale. Măine, Dumineca lui Zacheu, va predica în catedrală Reverendul *Emil Petri*, castelanul curții mitropolitane.

— Marția trecută a descins în orașul nostru întreagă *oficialitatea județeană*, în frunte cu prefectul Dr. Velican, pentru a inspecta oficiile subalterne din Blaj și pentru a lua cunoștință de „plângerile populațiunii”. În scopul acesta au fost întruniți la Blaj toți secretarii și primarii din comunele plasei, fiind reținuți și la nelipsitul banchet, la care au participat și câțiva intelectuali ai orașului nostru. Prefectul a ținut să viziteze și pe părintele mitropolit, precum și pe vicarul mitropoliei. — De acum se așteaptă remedierea „plângerilor” cari se vor fi găsinđ îndreptățite.

— Săptămâna trecută s'a dat aici din partea muzicii militare dela Sibiu un *concert filantropic* în favorul ortelinatului ortodox al Sibiuului. — Pe când unul și în favorul Orfelinatului nostru?

Cel mai sângeros războiu a fost, după datele statistice referitoare, apropiatul războiu mondial. Dela August 1914 până la 22 Noemvrie 1918 s'au înregistrat 12.996,571 cazuri de moarte, ceea ce dă un contingent de 8294 morți pe zi. Cel mai mare număr din această sumă revine Rusiei cu 3065 morți pe zi, urmează apoi Germania cu 1279 morți și Franța cu 1058 morți pe zi. Războiul germano-francez din 1870 a avut numai 876 morți pe zi, de 10 ori mai puțin decât războiul mondial. Revoluția franceză și războaiele primului imperiu francez au costat Europa 2.100,000 morți, cu abia 235 morți pe zi. Toate încăerările veacului trecut au avut cam 4 milioane morți, o sumă pe care veacul nostru a întrecut-o deja deabinele.

Pentru copil orbi. Nise cere publicarea următoarelor șire: »In nou edificatul institut de orbi din Cluj se primesc copiii orbi în etate de 8—18 ani. Cererile de primire sunt a se adresa deocamdată direcțiunii Institutului de orbi detașat la Sâncraiu, posta Aiud, jud. Aiba de jos. — *Directorul institutului.*

† **Păr. Gheorhe Pop**, fost profesor la liceul »Moise Nicoară» din Arad și pretopop onorar, unul din cei mai de inimă bărbați ai bisericii noastre, s'a stins la 23 Ianuarie c. în anul 67 al etății sale. — Odihnească în pace!

† **Luiza Demian n. Bod**, văduva arhidiaconului onorar Atanasiu Demian, s'a stins la 25 Ianuarie c. în anul 68 al vieții. O deplâng numeroase rudenii. — Fie-i partea cu dreptii!

† **Laurian Maior**, învățătorul nostru din Măreștii, s'a stins la 12 Ianuarie c. în anul 49 al vieții. — Odihnească în pace!

Telefonul „Unirii.”

Dr. B. Gherla. Când am primit scrisoarea DV. articolul era cules și așa nu puteam ține seamă de cele comunicate. Dar sperăm, că nu-i nici un rău din aceasta. — Cum se face însă, că organul oficial nu are nici un cuvânt în cauză?

R. Cluj. Da, am citit și noi cele scrise de »Infrățirea» DV. în legătură cu »unirea bisericească». N'am găsit însă nimic nou în scrisul ei, și astfel am crezut că nu e cazul de-a trebui să-i răspundem. Este vechiul clișeu al »Infrățirii», care, spunând dela început, că are de-a face cu o »propagandă suspectă (!)» n'are deastădată nici măcar noutatea întorsăturii. Iar clișeele tocite cine le mai bagă în seamă? De pe urma scrisului lor mai nou ar putea învăța cel mult părintele vizat la călcăiul articolului, înțelegând că nu prea are ce căuta în preajma acelora cari și-au pus de gând să-l »urmărească mai de aproape».

Dr B. Lugoj. Mulțumim pentru cele trimise. Poate le vom utiliza, dar numai în cazul extrem și numai pentru

a invedera și mai mult tembelismul, cu care se lucrează la noi. Altfel, fiind principal împotriva aranjamentului obținut cu cărțile DV. nu credem că e bine să le dăm apă pe moară.

P. Roșna-veche. Restanța de care Vă interesați privește anii 1921, 1922 și 1923 și face 170 Lei. De acum trimitem foaia pe adresa Sf. Voastre.

Of. par. Metonț. Intreagă suma trimisă a intrat în abonamentul pe 1923, mai având chiar o restanță de 20 Lei. Trimiteți Vă rugăm și aceasta, împreună cu noul abonament.

A. Turț. Aceeaș poveste, cu deosebirea că DV. mai restăți pe 1923 cu Lei 35.

L. Lunca. Urcându-se abonamentul, Vă rugăm să ne trimiteți și restul de 30 Lei.

Z. Lupeni și Dr. F. Lugoj. Mai restăți 10 Lei, diferența de abonament pe 1923.

A. Târnavă. Pe 1923 nu e plătit abonamentul, care face 80 Lei.

Of. par. Armeni. Am primit prețul inseratului.

C. Sălsig. Chităm suma de 130 Lei.

Tuberculozii

folosesc cu cel mai bun rezultat

„SIROL“

preparatul patentat al lui Dr. Biró.

Un flacon Lei 40

Se poate avea la FARMACIA DR. BIRÓ, Cluj. Piața Unirii 6.

— precum și la toate farmaciile mai mari din provincie.

(85) 6 12

Oricine ne trimite adresa corectă poate avea în cinste — românește ori ungurește — broșura: „Cum să ne apărăm de tuberculoză”.

„Unirea“

Nu-i iertat să lipsească de pe masa nimănui.

Abonamente se pot face oricând!

TUSA

bronchita, dureri de plămâni, dureri de piept, otita în stadiul prim, guturaiul, astma etc. vine decă cu succes unul din preparatele următoare: CEAIUL CARPAȚILOR VOREL, BONBOANȚI PECTORALE VOREL în plicuri și cutii, SIROPUL CARPAȚILOR VOREL, GUDRONUL VOREL.

Veți alege, după plăcere, unul din aceste specialități. Le găsiți la drog. și farm.

Dep. central: FARMACIA VOREL, Piatra Neamtz.

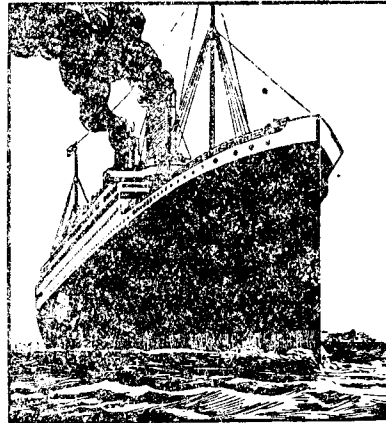
ROYAL MAIL LINE □ PACIFIC LINE □ UNION CASTLE LINE

FONDATA IN ANUL 1839.

Celea mai nouă și moderne vapoare cu trei și patru elici.

CANADA în AMERICA

Vaporul „OHIO“ pleacă în Halifax Canada din Cherbourg în 7 Februar 1924.

Vaporul „Orduna“ pleacă în Halifax Canada din Hamburg Cherbourg în 29 Febr. 1924.

Calătorește comod și cu vapoare luxoase, rapide, cine merge în *Brazilia, Argentina, Uruguay, Peru, Chile, Ouba, Africa de sud și Apusană etc. etc.*

(81) 16—50

În fiecare săptămână pornesc vapoare din

Hamburg, Southampton, Liverpool, Cherbourg, La - Rochelle - Pa - Lice.

Cereți deslușiri cu încredințare pentru viza pașapoartelor sau altor formalități dela „Compania Tranzit” București, Calea Griviței 153. Sucursala Timișoara, Hotel Corona. Bani trimiși din America, Canada și Argentina fi aveți în timp de 8 zile fără nici un onorar.